

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบพรรณนา (descriptive study) โดยใช้แบบสอบถามศึกษาวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และแบบประเมินคุณลักษณะขององค์ประกอบแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดระยอง ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีอนามัยในจังหวัดระยอง จำนวนทั้งหมด 94 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ใช้สูตรการคำนวณแบบกรณีที่ประชากรมีจำนวนที่แน่นอนของแดนเนียด (Daniel, 1983, p.146) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 คนจากสถานีอนามัย 76 แห่ง โดยเลือกแห่งละ 1 คน ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

1. เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าสถานีอนามัย หรือนักวิชาการสาธารณสุข หรือพยาบาลวิชาชีพในกรณีที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบแทนหัวหน้าสถานีอนามัย
2. มีแผนปฏิบัติการของสถานีอนามัยตามรูปแบบโครงการ หรือรูปแบบแผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2544
3. กลุ่มตัวอย่างยินดีในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยประยุกต์จากตำรา เอกสาร และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส

ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ รายได้ต่อเดือน การศึกษา อายุราชการ และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 7 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับอบรมและประสบการณ์เรื่องการวางแผน จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและการเขียนแผนปฏิบัติการ จำนวน 40 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบแบบประเมินค่า 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้งและไม่ปฏิบัติ และคำถามปลายเปิดระบุเหตุผลที่ปฏิบัติบางครั้งและไม่ปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการจัดทำแผนและการนำแผนไปใช้ในการปฏิบัติงานระดับตำบล จำนวน 7 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

2. แบบประเมินคุณลักษณะขององค์ประกอบในแผนปฏิบัติการตามรูปแบบโครงการ จำนวน 32 ข้อ และรูปแบบแผนปฏิบัติการ จำนวน 17 ข้อ เป็นแบบประเมิน 3 ระดับ ได้แก่ มีถูกต้องครบถ้วน มีถูกต้องไม่ครบถ้วน และไม่มีคุณลักษณะ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามและแบบประเมินคุณลักษณะองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองและได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษานำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสมด้านภาษาและความชัดเจนของเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) (Davis,1992) ดังนี้

1.1 ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามเท่ากับ.84

1.2 ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินคุณลักษณะองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการ ได้แก่

1.2.1 ตามรูปแบบโครงการ เท่ากับ .95

1.2.2 ตามรูปแบบแผนปฏิบัติการ เท่ากับ 1

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามและแบบประเมินคุณลักษณะองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลจังหวัดชลบุรี จำนวน 15 คน และแผนปฏิบัติการตามรูปแบบของโครงการ ปีงบประมาณ 2544 จำนวน 15 โครงการ แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (ประคอง วรรณสุด, 2542, หน้า 45-46; ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2543, หน้า 127) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้เท่ากับ .94

2.2 ความเชื่อมั่นของแบบประเมินคุณลักษณะองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการ ได้เท่ากับ .73

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดระยอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอทุกแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า
3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและบางส่วนประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอเป็นผู้ช่วยแจกแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและขอแผนปฏิบัติการตามรูปแบบโครงการหรือตามรูปแบบแผนปฏิบัติแห่งละ 1 ชุด ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 - 15 มิถุนายน พ.ศ. 2544
4. นำแผนปฏิบัติการตามรูปแบบโครงการและแผนตามรูปแบบแผนปฏิบัติการที่ได้มาประเมินคุณลักษณะองค์ประกอบของแผนมาประเมินด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง แล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป
5. นำแบบสอบถามมาบรรณาธิกรข้อมูลโดยการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) version 10 ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป นำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการได้การอบรมและประสบการณ์เรื่องการวางแผน โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และการเขียนแผนปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 วิเคราะห์รายชื่อโดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

3.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง ได้ 2 คะแนน

ปฏิบัติบางครั้ง ได้ 1 คะแนน

ไม่ปฏิบัติ ได้ 0 คะแนน

3.3 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวม

3.4 จัดระดับคะแนนวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ใช้วิธีกำหนดเกณฑ์การประเมิน (evaluative criteria) เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรใช้วิธีอิงเกณฑ์เพื่อสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นได้ นอกจากนั้นการกำหนดเกณฑ์เป็นวิธีที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับตัดสินคุณภาพของผลงาน ผลการกระทำหรือการปฏิบัติ ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดชัดเจนเหมาะสมจะทำให้ประเมินได้ง่าย มีประสิทธิภาพช่วยรักษามาตรฐานของผลงานหรือการปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลในระดับที่ปรารถนา (บุญชม ศรีสะอาด, 2540, หน้า 57, 93-94) คิดคะแนนรวมรายบุคคลเทียบเป็นร้อยละจากคะแนนเต็ม แล้วจำแนกตามระดับ 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 81 – 100

มาก มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 61 – 80

ปานกลาง มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 41 – 60

น้อย มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 21 – 40

น้อยที่สุด มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 0 – 20

3.5 เหตุผลของการปฏิบัติบางครั้งและไม่ปฏิบัติในวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละด้านโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับประเมินคุณลักษณะขององค์ประกอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์รายชื่อ โดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ

4.2 กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนคุณลักษณะขององค์ประกอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ดังนี้

มี ถูกต้อง ครบถ้วน	ได้ 2 คะแนน
มี ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน	ได้ 1 คะแนน
ไม่มี	ได้ 0 คะแนน

4.3 หากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวม

4.4 จัดระดับคะแนนคุณลักษณะขององค์ประกอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล ใช้วิธีกำหนดเกณฑ์การประเมิน (evaluative criteria) เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากรควรใช้วิธีอิงเกณฑ์เพื่อสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นได้ นอกจากนั้นการกำหนดเกณฑ์เป็นวิธีที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับตัดสินคุณภาพของผลงาน ผลการกระทำหรือการปฏิบัติ ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดชัดเจนเหมาะสมจะทำให้ประเมินได้ง่าย มีประสิทธิภาพช่วยรักษามาตรฐานของผลงานหรือการปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลในระดับที่ปรารถนา (บุญชม ศรีสะอาด, 2540, หน้า 57, 93-94) โดยคิดคะแนนรวมรายบุคคลเทียบเป็นร้อยละจากคะแนนเต็มแล้ว จำแนกตามระดับ 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 81 – 100
มาก	มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง	มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 41 – 60
น้อย	มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด	มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 0 – 20

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนและนำแผนไปใช้ในการปฏิบัติงานระดับตำบล วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2544 โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการนำแผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2543 ไปใช้ในการปฏิบัติงานระดับตำบล โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ